

*De hoornloze Caudumer Lol 306 PP
kreeg veel kansen als stiermoeder*

Discussie over onthoornen laait op door **Wet dieren**

De maatschappelijke discussie over onthoornen is niet nieuw. Maar het vastleggen van een verbod op onthoornen in een wet die mogelijk in 2023 van kracht wordt, zorgt voor veel onbegrip en discussie. Ki's bieden hoornloze stieren aan, maar voor massale inzet is het veel te vroeg.

TEKST JAAP VAN DER KNAAP

En mogelijk verbod op het onthoornen van kalveren en het couperen van biggenstaarten per 2023. Wie de recent aangenomen Wet dieren en de daarbij behorende amendementen leest, zou tot deze conclusie kunnen komen. Maar de wettekst biedt ruimte voor interpretatie en krijgt daardoor volop kritiek van boeren, burgers en zelfs vanuit de politiek. De Wet dieren is aangepast vanwege de nieuwe Europese diergezondheidsverordening. De Partij voor de Dieren stelde via een amendement voor om in deze wet ook vast te leggen dat dieren niet meer aangepast mogen worden aan het veehouderijsysteem, maar het systeem moet worden aangepast aan de dieren. Onthoornen zou daaronder kunnen vallen. Minister Schouten ontraadde het amendement. Het werd een hamerstuk waarbij zowel linkse als rechtse partijen voor stemden. 'Teleurstellend en zorgelijk', zo reageert Jeannette van de Ven,

In Duitsland wordt één op de vijf inseminaties verricht met een hoornloze stier

In Duitsland is de inzet van hoornloze stieren al meer gangbaar. In 2019 werd bij de oosterburen 21,4 procent van de holsteininseminaties verricht met een hoornloze stier. Bij roodbont zelfs meer dan 50 procent, weet Hartwig Meinikmann, foktechnicus van de Duitse ki-organisatie RUW. De commotie in Nederland over de nieuwe wetsvoorstellen is hem niet ontgaan. 'Het zou catastrofaal zijn voor de fokkerij als de politiek boeren binnen twee jaar dwingt om louter hoornloze stieren te gebruiken. We zijn gestart in 2000 met fokken op hoornloosheid; het heeft ons dus twintig jaar gekost om te staan waar we nu zijn qua niveau van hoornloze stieren. Dankzij

genomic selection gaat fokkerij nu weliswaar sneller, maar hoornloze topstieren fokken kost nu eenmaal tijd.'

Een verbod op onthoornen op korte termijn kan inteeltproblemen opleveren, stelt Meinikmann. 'We hebben veel te danken aan stieren als Polled Plus en Lawn Boy, beide heterozygoot hoornloze stieren. Veel van onze hoornloze stieren voeren terug op deze twee stieren. Daarom is bloedspreiding en verder ontwikkelen van koefamilies met het hoornloosheidgen noodzakelijk.'

Maatschappelijke discussie was overigens niet de drijfveer voor RUW om te starten met fokken op hoornloosheid. 'We zagen vooral

marketingkansen voor roodbonte topstieren, die daarnaast ook nog hoornloos zouden zijn.'

Meinikmann merkt dat de vraag naar hoornloze stieren wereldwijd blijft toenemen. Daarom is in het fokprogramma van het ki-blok Phoenix, waar RUW deel van uitmaakt, een derde van de donoren hoornloos. Maar Meinikmann is ook duidelijk over het gewicht van het hoornloosheidgen in het fokdoel. 'Het gaat er in eerste instantie om dat je stieren fokt die gezonde koeien met een goede productie en hoge levensduur vererven. Pas daarna komt hoornloosheid. Hoornloosheid is een positieve bijvangst.'

portefeuillehouder Gezonde Dieren bij LTO Nederland. 'De interpretatie van het amendement over huisvesting is heel breed en de gevolgen zijn niet te overzien. Neem de uitvoerbaarheid: de controlerende organisatie NVWA kan dit niet handhaven. Gaan ze iedereen met een hond aan de lijn en vissen in een kom controleren?'

Daarmee snijdt Van de Ven het punt aan dat de wet voor zowel huisdieren als landbouwdieren zou kunnen gelden.

'Dat is misschien nog het positieve nieuws aan de wet: het zorgt ervoor dat de discussie over dierwelzijn maatschappelijk breed gevoerd wordt. Dierwelzijn is belangrijk, maar het op deze manier vastleggen in de wet voert veel te ver.'

Dat vindt ook Derk Boswijk, landbouwwoordvoerder van het CDA, een van de weinige partijen die niet voor het amendement stemde. 'Zoals het wetsvoorstel er nu ligt, is het niet uitvoerbaar. Het leidt tot verdere polarisatie, tot vervreemding tussen boer en burger. Het zorgt in elk geval niet voor draagvlak vanuit de sector.' Het CDA heeft daarom de motie van de VVD gesteund waarin gepleit wordt om bij de uitwerking van de nieuwe Wet dieren vast te houden aan een al bestaande wet, het zogenoemde 'Besluit houders van dieren'. Hiermee zou veel onrust weggenomen kunnen worden, omdat in dit besluit ook al goed geregeld is hoe dieren gehuisvest dienen te worden.

Vijf procent hoornloos geboren

De maatschappelijke discussie over het onthoornen van kalfjes is niet nieuw, stelt Wietse Duursma, voorzitter van CRV. 'Afgelopen jaren heeft de sector al zelf actie ondernomen en stappen gemaakt. Onthoornen gebeurt alleen nog maar onder langdurige verdovingen en met gebruik van pijnstillers.' De sector en ook de dieren zijn volgens Duursma niet gebaat bij een totaalverbod op onthoornen op korte termijn. 'De huidige stallen zijn niet geschikt voor koeien met hoorns. Koeien met hoorns vragen om andere huisvestingssystemen, andere voerhekken.' Mede vanwege de maatschappelijke discussie startte CRV in 2009 met een fokprogramma om het hoornloosheidgen in de holsteinpopulatie te fokken. Het resulteerde al snel in een aantal heterozygoot hoornloze stieren. Inmiddels zijn er ook een aantal homozygoot hoorn-

loze stieren die zich qua fokwaarden kunnen meten met hun gehoorde collega's. Toch bleef de inzet van hoornloze stieren tot nu toe beperkt, in 2020 was 12 procent van de ingezette stieren in Nederland drager van het hoornloosheidgen. Door de komst van een aantal kwalitatief goede, homozygoot hoornloze stieren kan dat percentage wel eens snel toenemen, voorspelt Duursma. 'Vooral voor grotere bedrijven met vreemd personeel zijn homozygoot hoornloze stieren relevant. Je kan niet van personeel verwachten dat ze weten dat het ene kalf wel en het andere kalf niet onthoorned moet worden. Met homozygoot hoornloze stieren heb je die zorg niet meer.' Overigens kan ook via genoomonderzoek vastgesteld worden of een kalf drager is van het hoornloosheidgen.

Overgangsperiode en stimulans

Duursma stelt dat de mogelijke invoering van een verbod op onthoornen een negatief effect kan hebben op fokken op gezondheid. 'Als je louter fokt op hoornloosheid, kun je minder selecteren op andere belangrijke kenmerken, zoals uieren klauwgezondheid. Dat zijn ook kenmerken waar we via fokkerij vooruitgang op kunnen en willen boeken.'

Duursma roept de politiek dan ook op – mocht de wetgeving standhouden – met een overgangsperiode te komen, zodat fokkerijorganisaties de tijd krijgen om meer hoornloze stieren te fokken met afwijkende bloedvoering. Daarnaast pleit hij voor 'een stimulans' om de inzet van hoornloze stieren door veehouders te bevorderen. 'Zo'n stimulans werkt beter dan een dwangmiddel als een verplichte datum waarna je niet meer mag onthoornen.' De CRV-voorzitter wijst erop dat de organisatie afgelopen jaar bewust het logo heeft aangepast, waarbij de hoorns op de kop van de koe zijn verdwenen. Duursma stipt nog een aandachtspunt aan. 'In de holsteinpopulatie en in sommige vleesveerassen komt het hoornloosheidgen in redelijke mate voor, maar bij de kleinere rassen als mrij, blaarkop of lakenvelder is dat niet zo. Voor dit soort rassen zijn de gevolgen van zo'n snelle invoer van de wet echt rampzalig.'

Landbouwminister Carola Schouten heeft aangegeven de 'juridische houdbaarheid' van de wet te onderzoeken. Voor de zomer wil ze daarover een rapport uitbrengen. |